

звуковедення на легато, розучування пісні розпочинається з найбільш простих фрагментів, які легко запам'ятовуються.

Таким чином, щоб учні могли усвідомити виконавський план і уявити образний зміст в цілому. Учні співають мелодію за ритмічним показом керівника, який допомагає їм контролювати загальний характер пісні та запам'ятовувати інтонаційні особливості мелодії, темпу і динаміки.

Висновок. Отже, у шкільних гуртках та на уроках музичного мистецтва вокальні дані учнів розвиваються успішно при паралельному використанні музичного фольклору з іншими видами музичної творчості. Усе це сприяє формуванню творчих здібностей учнів, естетичному вихованню засобами різних видів мистецтва та удосконаленню професійної майстерності майбутньому вчителю музики.

Література:

1. Довгань О.В. Сучасний науковий підхід до вокально-педагогічної діяльності // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка: зб. наук. праць / О.В. Довгань. — Чернігів, 2009. — С. 216-220.
2. Закржевская С.В. Работа над художественным произведением в классе постановки голоса // Подготовка учителя музыки общеобразовательной школы: сб. тр. / С.В. Закржевская. — М., 1978. — С. 39-49.
3. Огороднов Д.Е. Музыкально-певческое воспитание детей в общеобразовательной школе: метод. Пособие / Д.Е. Огороднов. — К.: Муз. Україна, 1989. — 165 с.
4. Щолокова О.П. Основы профессиональной художньо-эстетичної підготовки майбутнього учителя / О.П. Щолокова. — К.: ВІПОЛ, 1996. — 172 с.

У статті розглядається фольклор як засіб фахової підготовки студентів-музикантів.

Ключові слова: естетичне виховання, фахова підготовка, фольклор.

В статье рассматривается фольклор как средство профессиональной подготовки студентов-музыкантов.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, профессиональная подготовка, фольклор.

In the article is examined the folk-lore as a mean of professional preparation the students-musicians.

Keywords: aesthetically education, professional preparation, folk-lore.

УДК 378.637

В.Д. Волошин
м. Хмельницький, Україна

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ЗАСТОСОВУВАТИ СПЕЦЗАСОБИ ТА ЗБРОЮ МАЙБУТНІМИ ОФІЦЕРАМИ-ПРИКОРДОННИКАМИ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Постановка проблеми у загальному вигляді. З-поміж пріоритетних напрямів забезпечення демократизації українського суспільства, а також створення правової української держави є реформування її правоохоронної системи. У згаданій системі важливе місце належить такому правоохоронному органу, як прикордонна служба. Реформування Державної прикордонної служби України в умовах посилення боротьби зі зростанням злочинності в контрольованих прикордонних районах, незаконною міграцією, проявами контрабандної діяльності на державному кордоні України та іншими негативними явищами, що загрожують суверенітету України, територіальній цілісності та недоторканності державного кордону України, а також життю та здоров'ю прикордонників, які виконують наказ на охорону державного кордону, значною мірою обумовлюється рівнем професійної підготовленості

офіцера-прикордонника до захисту (оборони) рубежів Батьківщини.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми. Аналіз дисертаційних робіт, монографій і наукових статей дозволив нам дійти висновку, що проблема підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності постійно привертала увагу науковців. У контексті представленого дослідження на особливу увагу заслуговують праці В. Балашова [2], І. Грязнова [3], О. Діденка [4], Д. Іщенко [8], С. Капітанець [9], В. Миропольської [13], М. Недбай [14], Є. Потапчука [15], В. Ягупова [16], які розглядають проблеми професійної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів та особливості формування у них професійних знань та умінь.

Проблеми удосконалення вогневої підготовки військовослужбовців та працівників правоохоронних органів розглядалися у працях багатьох учених. Основи теорії та методики підготовки військовослужбовців були об'єктом дослідження О. Барабанщикова, Б. Бадмаєва, О. Гречихіна, М. Дяченка, А. Іванова, Д. Козлова та багатьох інших [5].

Таким чином, **метою представленої статті** є аналіз методики формування умінь застосовувати спецзасоби та зброю в майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу. Характеристика внутрішньої та зовнішньої ситуації в Україні свідчить про загострення криміногенної ситуації, зростання кількості екстремальних ситуацій, а також зовнішніх загроз. У зв'язку із цим відбувається активізація правоохоронної діяльності Державної прикордонної служби України. Все частіше виникає загроза життю військовослужбовців прикордонного відомства. Тому особливої актуальності набуває саме вогнева підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників. Останні рішення керівництва, відображені у керівних документах вимагають підвищення рівня професіоналізму фахівців прикордонної служби, що впливає на їх безпеку при виконанні службових завдань.

Основна роль у навчанні стрільби з бойової зброї та використанні спецзасобів належить вищим військовим навчальним закладам. Їхнім завданням є не лише надання відповідних знань, формування умінь та навичок, а забезпечення творчого мислення, раціональної реакції в екстремальних нестандартних обставинах. Водночас усі отримані знання, уміння та навички будуть удосконалюватись у процесі професійної діяльності.

Надійна охорона кордону – одна з умов ефективного вирішення завдань державного реформування та будівництва. На Державну прикордонну службу покладено забезпечення високого рівня професійної підготовки, формування морально-психологічних якостей офіцерів-прикордонників.

Професійна підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників є багатоаспектною та містить численну кількість компонентів. Проблема професійної підготовки офіцерських кадрів вітчизняного прикордонного відомства, зокрема такого її виду як вогнева підготовка, є предметом особливої уваги [16]. Поява нових видів озброєння, способів ведення збройної боротьби вимагають:

- забезпечення інноваційних підходів щодо реалізації змісту та методики викладання дисциплін, пов'язаних із вогневою підготовкою;
- урахування педагогічних та психологічних аспектів впливу у реалізації зазначеної вище підготовки.

Урахування еволюції тактики ведення бойових дій, тенденції зростання та ускладнення оперативно-тактичних функцій офіцерів прикордонної служби обумовило необхідність вивчення нами проблеми удосконалення вогневої підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників [16].

Аналіз наукової педагогічної, психологічної, військової та філософської літератури переконливо доводить відсутність окремих наукових досліджень щодо формування умінь та навичок використання спеціальних засобів та зброї в майбутніх офіцерів-прикордонників [14].

Результати аналізу навчально-виховного процесу вищих військових навчальних закладів дають можливість визначити зміст вогневої підготовки та виокремити її основні особливості.

Отже, вогневою підготовкою слід вважати такий вид підготовки фахівців правоохоронних органів, який полягає у вивченні матеріальної частини зброї, заходів безпеки при поводженні з нею, прийомів і правил стрільби; тренуванні на тренажерах; відпрацюванні нормативів з вогневої підготовки; вивченням правових засад застосування зброї.

Як свідчить практика, підготовка офіцерів-прикордонників нової генерації пов'язана, в першу чергу, із формуванням високопрофесійних компетентностей, відповідним сучасним вимогам високодинамічних змін суспільства.

Нині проблема формування умінь застосування спеціальних засобів та зброї майбутніми офіцерами-прикордонниками не знайшла свого відображення у дисертаційних дослідженнях. У результаті аналізу наукової літератури, виявлено дослідження науковців, у яких розглядаються:

- проблеми формування підвищення методичної майстерності викладачів вогневої підготовки у ВНЗ правоохоронних органах України (О. Коваль);
- формування фізичної готовності до застосування силового впливу на правопорушника під час навчання особистої безпеки офіцерів-прикордонників (О. Мозолев);
- формування безпеки правоохоронних органів та особистої безпеки їхніх співробітників (А.Суббот);
- проблеми особистої безпеки, правового захисту професійної діяльності правоохоронців (В. Андросюк, В. Білоус, В. Гриценко, Л. Казміренко, П. Мельник, Г. Піскун, В. Плisko та ін.) [1];
- проблема психологічного забезпечення застосування зброї оперативним працівником (О. Бандурка);
- дослідження психологічних аспектів підготовки працівників правоохоронних органів для застосування вогнепальної зброї в екстремальних умовах (Е. Чеботарев);
- особливості навчання методам ефективного застосування вогнепальної зброї та культури поводження з нею (В. Гурський, Ю. Зайцев, В. Заболотний).

Питання особистої безпеки правоохоронців завжди було у центрі уваги наукових досліджень.

А. Жаров вивчав особливості розвитку культури і формування особистої безпеки військовослужбовця. У зміст поняття «особисті безпека» автор вкладає таку ознаку як стабільність професійної діяльності, що дозволяє реалізовувати службові завдання та виконувати службові обов'язки у мирний та воєнний час. Ще однією ознакою є комплексна система захисту від зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих чинників [6].

Вчена І. Ковальська досліджує сутність, структуру та соціально-психологічні чинники забезпечення особистої безпеки фахівців прикордонного відомства. Вона визначила особисту безпеку як стан захищеності особистості військовослужбовця-прикордонника від небезпечних чинників та факторів професійної діяльності, який водночас забезпечує фізичну, психічну та духовну цілісність, а також можливість успішного виконання професійних обов'язків та завдань, професійний та особистісний розвиток особистості [10].

Відомий український учений В. Лефтеров у своїх наукових дослідженнях стверджує, що сучасною стратегією особистої безпеки є загальна модель поведінки людини щодо забезпечення відповідної безпеки і виділяє загальні специфічні знання у галузі виживання та безпеки [11].

В. Малічевський досліджував психологічні методи вогневої підготовки в підрозділах органів внутрішніх справ МВС України. Науковець виявив чинники, які впливають на ефективність діяльності в ситуації ЗВЗУ, що дозволяє побудувати обґрунтовану технологію професійно-психологічної підготовки працівників МВС України; розроблено методичні засади диференційованого навчання з урахуванням типології особливостей особистості; створено і апробовано техніку соціально-психологічного тренінгу та смугу психологічного навантаження для проведення занять з психологічної, вогневої та тактико-спеціальної підготовки; підготовлено рекомендації щодо проведення запропоновано тренінгу та занять із використанням смуги психологічного навантаження [12]. Особливої уваги заслуговують праці І. Баєвої, В. Барка, В. Гончарова, Т. Кабанченко, Я. Кондратьєва, М. Котика, В. Кохана, О. Матеюка, Г. Нікіфорова,

М. Онуфрієва, В. Пліско та інших [7].

Ефективність та результативність навчально-виховного процесу у вищій школі залежить від рівня сформованості умінь. Уміння є системним утворенням, що включає знання, прийоми, навички, готовність виконувати певний вид діяльності та елементи індивідуального досвіду. Будь-яке уміння ґрунтується на знаннях та навичках людини. Майбутні фахівців мають володіти різними видами специфічних та узагальнених умінь.

Формування умінь у майбутніх офіцерів-прикордонників застосовувати спеціальні засоби та зброю належить до специфічного виду вмінь, і можливе за умови глибокого розуміння ними суті, понять, властивостей та закономірних зв'язків. Варто зазначити, що найважливішим завданням у формуванні згаданих умінь є не лише отримання практичного досвіду щодо опанування прийомів та способів застосування спецзасобів та зброї у професійній діяльності прикордонників, а й здатність оцінювати складність ситуації, зміни тактичної обстановки, прийняття адекватних рішень [8].

Початковий етап формування в майбутніх офіцерів-прикордонників умінь застосовувати спецзасоби та зброю передбачає усвідомлення усіх прийомів, операцій та теоретичних положень, на яких ґрунтується використання спецзасобів та зброї. На подальших етапах формування вище згаданих умінь є їх удосконалення, проте остаточно про сформованість умінь можна стверджувати за умови свідомого перенесення способу розв'язання старих завдань на нові [15].

Визначальними особливостями методики формування умінь в майбутніх офіцерів-прикордонників застосовувати спецзасоби та зброю є такі:

- усвідомлення мети і завдання використання спецзасобів та зброї у професійній діяльності щодо охорони кордону;
- розуміння змісту та способів використання спецзасобів та зброї в охороні кордону;
- свідоме ставлення курсантів до виконання дій;
- готовність курсантів до вироблення відповідного рівня вище згаданих умінь;
- особливості нервової системи, попередній досвід, нахили та здібності курсантів.

Результати проведеного аналізу формування умінь у вищій школі, дозволяють стверджувати, що зазначений процес залежить від умов навчання курсантів-прикордонників, організації навчально-виховного процесу курсантів-прикордонників, від поступового переходу від простих до більш складних завдань, від темпу виконання завдань курсантами [16].

Слід зазначити, що уміння застосовувати спецзасоби та зброю передбачають більш ускладнені способи виконання дій. У зв'язку із цим, доцільно, в єдиній системі передбачати вправи, що вимагають знань у змінних ситуаціях, орієнтувальних знань, творчих.

Висновок. Отже, формування в майбутніх офіцерів-прикордонників умінь застосовувати спецзасоби та зброю ґрунтується на роботі з оптимального вибору методу навчання, раціональній комбінації таких методів, забезпечення оптимальної системи оцінювання тощо.

Перспективами подальших наукових розвідок у контексті розв'язання проблеми формування умінь застосовувати спецзасоби та зброю, актуальними є питання впровадження у навчально-виховний процес ВВНЗ інноваційних методик та технологій щодо формування зазначених умінь.

Література:

1. Андросюк В. Г., Казміренко Л. І., Юхновець Г. О. та ін. Забезпечення особистої безпеки працівників органів внутрішніх справ при виконанні службових обов'язків: Науково-практичні рекомендації. — К.: НАВСУ, 1999.
2. Балашов В. А. Формирование профессиональных качеств у слушателей-пограничников в процессе профессионального обучения: дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Балашов Валерий Алексеевич. — Хмельницький, 1996. — 263 с.
3. Грязнов І. О. Удосконалення індивідуальної виховної роботи командирів підрозділів Прикордонних військ України: дис. ... канд. пед. наук: 20.02.02 / Грязнов Ігор Олександрович. — Хмельницький, 1998. — 210 с.
4. Діденко О. В. Педагогічні умови професійного самовдосконалення майбутніх офіцерів : дис. ... канд.

пед. наук : 13.00.04 / О. В. Діденко. — Хмельницький, 2003. — 201 с.

5. Дьяченко М. И. Военная психология и педагогика. М., 1972. 271 с.

6. Жаров А. І. Розвиток культури і формування особистої безпеки воїна збройних сил України [Електронний ресурс] / Жаров А. І. // Мультиверсум. Філософський альманах : зб. наук. праць / від. ред. Лях В. В. — 2001. — Вип. 41.

7. Забезпечення особистої безпеки працівників органів внутрішніх справ при виконанні службових обов'язків: Науково-методичні рекомендації / МВС України, НАВСУ : Під ред. М. І. Онуфрієва, Я. Ю. Кондратьєва. — К., 1999. — 71 с.

8. Іщенко Д. В. Курс лекцій з військової педагогіки. — Хмельницький: Вид-во АПВУ, 1998. — 158 с.

9. Капітанець С. В. Педагогічні умови формування професійного спілкування у майбутніх офіцерів-прикордонників: дис. ... кандидата пед. наук: 20.02.02 / Капітанець Світлана Володимирівна. — Хмельницький, 2001. — 224 с.

10. Ковальська І. Е. Особиста безпека військовослужбовців Державної прикордонної служби України: сутність, структура та соціально-психологічні чинники її забезпечення [Електронний ресурс] / Ковальська І. Е. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України : електрон. наук. фах. вид. / гол. ред. Грязнов І. О. — 2011. — Вип. 3. — Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Vnadps/2013/11kiescz.pdf>

11. Лефтеров В. А. К вопросу о психологическом обеспечении личной безопасности работников органов внутренних дел [Електронний ресурс] / В. А. Лефтеров // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України : електрон. наук. фах. вид. / гол. ред. Романишина Л. М. — 2010. — Вип. 3. — Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Vnadps/2013/10vlaovd.pdf>

12. Малічевський В. І. Актуальні проблеми підготовки до застосування вогнепальної зброї на ураження // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Військово-спеціальні науки. — Вип. 3. — 2001. — С. 56–59.

13. Миропольська О. В. Формування професійної компетентності фахівців митних органів в умовах службової діяльності: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.04 / Миропольська Оксана Василівна. — Хмельницький, 2009. — 219 с.

14. Недбай М. П. Формування професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування технічних засобів у службовій діяльності : дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.04 / Недбай Микола Павлович. — Хмельницький, 2009. — 300 с.

15. Потапчук Є. М. Військова психологія : навч. посіб. / Є. М. Потапчук. — Хмельницький : Вид-во Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького, 2003. — 150 с.

16. Ягупов В. В. Військова психологія : підручник / В. В. Ягупов. — К. : Тандем, 2004. — 656 с.

У статті здійснено аналіз педагогічної теорії та практики з проблеми формування умінь застосовувати спецзасоби та зброю майбутніми офіцерами-прикордонниками, в результаті чого визначено сутність та зміст поняття «вогнева підготовка». Автор виділив ключові характерні особливості методики формування умінь застосовувати спецзасоби та зброю майбутніми офіцерами-прикордонниками в процесі фахової підготовки.

Ключові слова: вогнева підготовка, офіцери-прикордонники, формування умінь застосовувати спецзасоби та зброю.

В статье осуществлен анализ педагогической теории и практики по проблеме формирования умений использовать спецсредства и оружие будущими офицерами-пограничниками, в результате чего определены сущность и содержание понятия «огневая подготовка». Автор выделил основные и характерные особенности методики формирования умений использовать спецсредства и оружие будущими офицерами-пограничниками в процессе профессиональной подготовки.

Ключевые слова: огневая подготовка, офицеры-пограничники, формирование умений использовать спецсредства и оружие.

The article presents the analysis of pedagogical theory and practice on the formation of the ability to use non-lethal weapons and weapons of the future border guard officers, resulting in a determined spirit and the concept of «fire preparation.» The author outlined the main characteristics of the methodology and the formation of the ability to use non-lethal weapons and weapons of the future border guard officers during training.

Keywords: fire training, officers, border guards, the formation of the ability to use special equipment and weapons.